

משרד החקלאות

פרק א' - דגשים מרכזיים בהצעת התקציב לשנים 2009 ו-2010

כללי

תקציב משרד החקלאות לשנות התקציב 2009-2010 מחולק באופן הבא: בשנת 2009 כ-638.4 מיליון ש"ח בהוצאה נטו, כ-222 מיליון ש"ח בהוצאה מותנית בהכנסה וכ-218.6 מיליון ש"ח בהרשאה להתחייב. בשנת 2010 עומד התקציב על כ-728 מיליון ש"ח בהוצאה נטו, כ-215.2 מיליון ש"ח בהוצאה מותנית בהכנסה וכ-366.5 מיליון ש"ח בהרשאה להתחייב

מעורבות הממשלה בתחום החקלאות

ביחס לענפי משק אחרים, פעילות הממשלה בתחום החקלאות מאופיינת ברמת מעורבות גבוהה. התכנון הרב בענפי החי והצומח כולל בין היתר חסימת יבוא על ידי מכסים גבוהים, קביעת מכסות בענפים שונים כגון ענף החלב וענף הלול ופיקוח על מחירים של תוצרת חקלאית. בנוסף, המשק החקלאי נהנה מתמיכות שונות כדוגמת סבסוד הייצור של ביצי מאכל לפי חוק הגליל, סבסוד תשומות המים, סבסוד ביטוח חקלאי ועוד. המעורבות הממשלתית נחלקת לשני סוגים עיקריים: מעורבות ממשלתית ישירה, באמצעות הקצאת מקורות מתקציב המדינה, ומעורבות עקיפה, הכרוכה בעלות למשק הלאומי. להלן פירוט של שני סוגי המעורבות.

המעורבות הישירה:

המעורבות הממשלתית הישירה קיימת בכל שלבי הייצור החקלאי, כמפורט להלן:

1. **סבסוד הון** - בהתאם לאמור בחוק עידוד השקעות הון בחקלאות, התשמ"א-1980, ניתנים מענקים והטבות מס להשקעות בנושאים שונים. במסגרת זו ניתנים מענקים לפרויקטים ייעודיים כגון סבסוד השקעות הון בענף ההטלה, סבסוד השקעות לחקלאים שפוננו מרצועת עזה, סבסוד השקעות במיכון חוסך ידיים עובדות וסבסוד השקעות הון שנועדו לחיסכון בשימוש במים.
2. **חיזוק הפריפריה החקלאית** - בהמשך להחלטת ממשלה מספר 3960 מיום 24 לאוגוסט 2008 בעניין תוכנית עדיפות לאומית לקידום הפריפריה, הוחלט לקדם, לפתח ולחזק את ההתיישבות החקלאית ביישובי הפריפריה. בהתאם לאמור, בשנים 2009-2010 תוקצבו פרויקטים ייעודיים כגון: מתן מענקים לנחלות חדשות בפריפריה ופיתוח והרחבת שטחי המרעה בישראל.
3. **סבסוד ביטוח חקלאי ומתן כיסוי מפני סיכונים אסון טבע** - מעורבות הממשלה בתחום סיכונים טבע בחקלאות מתקיימת בשלושה רבדים, כמפורט להלן:

- א. בגין נזקי טבע משתתפת הממשלה בפרמיית הביטוח שמשלמים החקלאים למבטחים. כ-90% מהביטוח החקלאי כנגד נזקי טבע נעשה באמצעות הקרן לביטוח מפני נזקי טבע בע"מ ("קנט"), שהינה חברה ממשלתית, הנמצאת בבעלות הממשלה והחקלאים. השתתפות הממשלה בסבסוד הפרמיות בתחום זה צפויה לעמוד בשנים 2009 ו-2010 על שיעור של כ-35% מסך הפרמיות.
- ב. בגין אסונות טבע, למעט נזקים לתשתיות לחקלאות, משתתפת הממשלה כיום בפרמיית הביטוח שמשלמים החקלאים בשיעור של כ-80%. לצורך הבטחת אספקת הביטוח לחקלאים כאמור, מתקשרת כיום הממשלה עם "קנט".
- ג. במקרים בהם נגרמים נזקים לתשתיות חקלאיות בלבד כתוצאה מאסון טבע, באה מעורבות הממשלה לידי ביטוי באמצעות חוק פיצוי נפגעי אסון טבע, התשמ"ט-1989 (להלן – החוק). החוק מאפשר לממשלה להכריז על אירוע חריג כעל אסון טבע, ולפצות את החקלאים בהתאם לקריטריונים שונים הקבועים בו.
- יצוין, כי במסגרת חוק המדיניות הכלכלית לשנת 2006 תוקן החוק באופן שיחול רק על נכסים שאינם ברי ביטוח, קרי תשתיות לחקלאות בלבד. כמו כן, תיקון החוק מייעל את מנגנון ההכרזה על אסון טבע, ומסדיר את אופן מתן הפיצויים המשולמים לחקלאים בהתאם לחוק.
- בנוסף, חשוב לציין כי בתאריכים 17-12 לינואר 2008 התרחש אירוע אקלימי יוצא דופן שהתאפיין בטמפרטורות נמוכות מאוד באזורים רבים בארץ וגרם נזקים רבים בעיקר לגידולי ירקות, פרחים, מטעים ודגי אמנון. עקב חומרתו ונדירותו של אירוע הקרה, ובשל התרחשותו במהלך תקופת ההסתגלות לשינויים בחוק פיצוי נפגעי אסון טבע התשמ"ט-1989, סוכם על תמיכה חד פעמית בחקלאים, לפנים משורת הדין. החקלאים ברובם היו מבוטחים ברמות ביטוח שונות וחלקם הקטן לא היה מבוטח כלל. הממשלה החליטה לפצות את החקלאים בפיצוי מיוחד שכלל תוספת פיצוי של 20% לחקלאים המבוטחים ו 10% בלבד לחקלאים הלא מבוטחים, סה"כ התמיכה עמדה על כ-115 מליון ש"ח.
4. **שוק מקומי** - עיקר הסיוע ליצרני התוצרת לשוק המקומי מתבצע באמצעות תמיכה בענפים להם תרומה משמעותית לשמירה על קרקעות כגון גידול חיטה וגידול עדרי בקר במרעה, ובאמצעות סובסידיה ישירה לחקלאי הגליל העוסקים בענף הלול.

5. **מתן שירותים** - הדרכה חקלאית ושירותים אחרים בתחומי הוטרינריה, הגנת הצומח ופעולות אחרות (דייג, שימור הקרקע, בדיקות קרקע ועוד) מבוצעים על ידי יחידות ממשלתיות וממומנים בחלקם מתקציב המדינה.
6. **מחקר ופיתוח** - הממשלה מממנת מחקרים חקלאיים הן באמצעות המדען הראשי במשרד והן באמצעות תקצוב מינהל המחקר החקלאי.
7. **יצוא** - הממשלה מסבסדת, עד לשיעור של 40% מההוצאות, את פעילות קידום המכירות לתוצרת חקלאית בשווקים בחו"ל. בנוסף, משתתפת הממשלה בפעילויות שונות לקידום היצוא כגון מימון משלוחי ניסיון של תוצרת וסבסוד מחקרים והשקעות הון המיועדים להגדלת היצוא.
8. **תמיכות אחרות** - הממשלה מתערבת באמצעות תמיכה ישירה באופן נקודתי במקרים שונים. בשנים האחרונות ניתנת תמיכה במרכזי מחקר ופיתוח באזורי הפריפריה ובאספקת מוצרים ציבוריים כגון הדברות מזיקים ופרויקטים שונים הקשורים לאיכות הסביבה.

המעורבות העקיפה:

תפקידה של המעורבות העקיפה לסייע, שלא באמצעות תקציב המדינה, ליצרנים ולמשווקים של תוצרת חקלאית. למעורבות זו עלות המשולמת בדרך כלל על ידי ציבור הצרכנים דרך מחירי התוצרת החקלאית ודרך תעריפי המים. מעורבות הממשלה העקיפה באה לידי ביטוי בעיקר ברגולציה והגנות אדמיניסטרטיביות על התוצרת המקומית וסבסוד אמצעי ייצור. להלן עיקרי ההגנות:

1. **סבסוד תשומות המים** - המים בישראל הם מצרך חיוני הנמצא במחסור. תעריפי המים המסופקים על ידי חברת מקורות ומיועדים לשימוש לחקלאות מסובסדים ואינם מכסים את מלוא העלות הכרוכה בהפקתם, לרבות קליטתם ממתקני ההתפלה ואספקתם. סבסוד המים מביא לעיוותים שונים, בעיקר בכל הקשור לקבלת ההחלטות של החקלאי בנוגע לסוגי הגידולים ולהשקעות הון. לעניין זה אומץ, בהחלטת ממשלה מס' 884 מיום 17 בדצמבר 2006, מסמך עקרונות למתווה קביעת תעריף יעד מבוסס עלות, לשימוש צריכה חקלאית. עבודת הצוות הבינמשרדי, שהוקם מתוקף מסמך העקרונות האמור, לקביעת עלויות חברת מקורות לעניין אספקת מים לשימושים השונים, לרבות לענף החקלאות, תסתיים בסוף שנת 2009. בהתבסס על עבודת הצוות יעודכנו תעריפי המים.
2. **פטור מהסדר כובל** - חוק ההגבלים העסקיים (התשמ"ח-1988), לעניין הסדרים כובלים, אינו חל על המגדלים והמשווקים הסיטונאיים של תוצרת חקלאית. בניגוד לכוונת המחוקק שראה צורך להגן על המגדלים, הפטור במתכונתו הנוכחית מאפשר למשווקי התוצרת החקלאית, אשר אינם נמנים על

המגזר החקלאי, ליצור התארגנויות קרטליסטיות, לתאם את פעולותיהם ולהפעיל כוח שוק, ובכך לגרום לעליית מחירי התוצרת לצרכנים.

3. **מניעת יבוא** - בעקבות הצטרפות ישראל להסכמי ה-GATT, הומרו ההגבלות האדמיניסטרטיביות על היבוא במכסי מגן גבוהים, שאינם מאפשרים יבוא משמעותי ורציף של תוצרת חקלאית טרייה לישראל, למעט מספר מצומצם של מוצרים המיובאים במסגרת מכסות פטורות ממכס כמתחייב מהסכמים בינלאומיים. חסימת היבוא על ידי מכסים גבוהים מהווה תמיכה בחקלאים המקומיים שכן היא מצמצמת את התחרות בענפי התוצרת החקלאית המקומית ומונעת הורדת מחירים לצרכן,

4. **קרקע** - התשלום עבור החכרת קרקע לשימושים חקלאיים נקבע בהתאם לגידולים החקלאיים להם מיועדת הקרקע, ללא כל זיקה למיקום הקרקע ולערך הקרקע בפועל.

5. **עובדים זרים** – העסקתם של עובדים זרים, שעלותם למעסיק נמוכה באופן יחסי לעלות העסקת עובדים ישראלים, מהווה סיוע כלכלי משמעותי, בעיקר בענפים בהם קיים קושי בשילוב עובדים ישראלים.

בהחלטת ממשלה מס' 147 מיום 12.5.2009 הוחלט לאמץ את מסמך העקרונות שנחתם בין התאחדות חקלאי ישראל, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד האוצר בנושא עובדים זרים בענף החקלאות בישראל. מסמך זה קובע מתווה הפחתה למכסת העובדים הזרים בין השנים 2009-2015, בחינה עתידית משותפת של העסקת חלק מהעובדים הזרים בענף החקלאות במתכונת עונתית, וכן תמיכה ממשלתית במחקר ופיתוח של טכנולוגיות, מיכון ותהליכי ייצור לחיסכון בידיים עובדות והטמעתם בשטח. לצורך כך הוקצו כ-280 מלש"ח, בפריסה רב שנתית. כן קובע המסמך הקצאה של 45 מיליון שקלים עבור תמריצים להעסקת עובדים ישראלים במהלך שנות הסיכום לאור האמור, מכסת העובדים הזרים שיועסקו בחקלאות בשנים 2009 ו-2010 תעמוד על 27,500 ו-26,000 בהתאמה.

עיקרי השינויים המבניים בענף החקלאות

1. משק החלב

הצעת החוק הממשלתית לתכנון משק החלב עברה בקריאה ראשונה בכנסת היוצאת. במסגרתו, נקבעו מנגנונים לתכנון והסדרה של ענף החלב. היקף הייצור השנתי של החלב הגולמי בישראל מוערך בכ- 2.3 מיליארד ש"ח בשער המשק. בשנת 2008 יוצרו בישראל 1,273 מיליון ליטרים של חלב בקר לעומת 1,185 בשנת 2007. לענף החלב מאפיינים ייחודיים, כמו העובדה שחלב גולמי, המשמש לייצור מזון בסיסי, הוא מוצר מתכלה וכי קיימת תנודתיות קיצונית בייצור החלב בין עונות השנה.

כיום, מחיר המטרה, שהינו המחיר אשר המחלבות משלמות ליצרנים עבור ליטר חלב ואשר נקבע על בסיס עלויות הייצור לפי סקר רווחיות דו-שנתי המתבצע אצל מדגם מיצג של יצרנים, אינו בפיקוח. במסגרת הסדרת התכנון בענף החלב, החוק יעגן את הפיקוח על מחיר המטרה וזאת במסגרת חוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים. לעומת זאת, יופחת באופן הדרגתי היקף הפיקוח על מחירי מוצרי החלב לצרכן, כך שהוא יחול על מספר מצומצם של מוצרים המוגדרים כבסיסיים.

2. עידוד התייעלות במשק הייצור והשיווק בענף ביצי מאכל

שלוחת ביצי המאכל מנוהלת במסגרת מכסות ייצור פרטניות ומתאפיינת בריבוי יחידות ייצור קטנות ולא יעילות לצד מספר בודד של יחידות ייצור גדולות. משום שענף ההטלה מתאפיין ביתרונות משמעותיים לגודל במקטע הייצור, מספרן הרב של יחידות הייצור הקטנות גורם לפגיעה בציבור הצרכנים שנאלץ לשלם מחירים גבוהים לתוצרת. זאת ועוד, ייצור ביצי מאכל בישראל נעשה בתנאים סביבתיים לקויים, מצב זה עלול להוות קרקע פורייה להתפרצות מחלות, כגון שפעת העופות ומחלת הניוקאסל.

על מנת לשנות את התנאים התברואתיים כלולי ההטלה, לשפר את איכות הביצים המגיעות לצרכן וזאת תוך הורדת המחיר לביצה, אישרה הממשלה בהחלטה מס' 1855 מיום 24 ביוני 2007 תוכנית לעידוד התייעלות במשק הייצור והשיווק בענף ביצי המאכל. התוכנית כוללת מתן מענקי השקעות הון בסך 260 מיליון ש"ח להוצאת הלולים ממרכזי היישובים וכן להתייעלות הייצור תוך הפנמת יתרונות לגודל, שמירה על איכות הסביבה, שיפור התנאים התברואתיים ותנאי האחסון של הביצים בלולים.

במסגרת תוכנית זו, הוקצה סכום נוסף של כ-40 מיליון ש"ח למהלך שנות הרפורמה לשם מימון הפעולות הנדרשות להכשרת הקרקע ולביצוע התשתיות באתרים אליהם יועתקו הלולים.

3 . אימוץ תקינה חקלאית לתוצרת חקלאית טרייה

כיום שיווק התוצרת החקלאית הטרייה בישראל אינו נעשה תוך הפרדת התוצרת, על סוגיה השונים, לפי איכויותיה ומאפיינים אחרים, כפי שנעשה במרבית מדינות העולם המערבי. על אף שהתוצרת החקלאית הטרייה המיוצאת מישראל כפופה לכללים קפדניים של בטיחות ואיכות המזון בתהליך הגידול, האריזה והשיווק, אין הדבר נכון עבור תוצרת אשר נמכרת בשוק המקומי. עובדה זו פוגעת בצרכנים, אשר נאלצים לשלם מחיר אחד על תוצרת שאינה הומוגנית מבחינת איכותה. כמו כן המצב הקיים אינו מאפשר קבלת תגמול הולם עבור איכות ומצמצם את התמריץ לשיפור איכות התוצרת הנמכרת לשוק המקומי.

ביום ה-1 באוגוסט 2007 אישר הקבינט החברתי כלכלי לקבוע בחוק אמות מידה מחייבות לעניין גידול, ייצור, טיפול ושיווק תוצרת חקלאית בהתאם לסטנדרטים של, איכות, גודל, משקל, בטיחות או כל מאפיין אחר, כך ששיווק תוצרת חקלאית לפי תקני איכות יבטיח לצרכנים מחירים המשתנים בהתאם לאיכות התוצרת. הצעת החוק בנושא מנוסחת בימים אלה על ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד האוצר.

4 . עובדים זרים - בהחלטת ממשלה מס' 147 מיום 12.5.2009 הוחלט לאמץ את מסמך העקרונות שנחתם בין התאחדות חקלאי ישראל, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד האוצר בנושא עובדים זרים בענף החקלאות בישראל. מסמך זה קובע מתווה הפחתה למכסת העובדים הזרים בין השנים 2009-2015, בחינה עתידית משותפת של העסקת חלק מהעובדים הזרים בענף החקלאות במתכונת עונתית, וכן תמיכה ממשלתית במחקר ופיתוח של טכנולוגיות, מיכון ותהליכי ייצור להיסכון בידיים עובדות בסך של 30 מיליון ש"ח לאורך תקופת ההסכם ותמיכה בסך של 250 מיליון ש"ח בפריסה רב שנתית בהטמעתם בשטח. כן קובע המסמך הקצאה של 45 מיליון שקלים עבור תמריצים להעסקת עובדים ישראלים במהלך שנות הסיכום. לאור האמור, מכסת העובדים הזרים שיועסקו בחקלאות בשנים 2009 ו-2010 תעמוד על 27,500 ו-26,000 בהתאמה, ותעמוד על 18,900 עובדים זרים בשנת 2015.

פרק ב' - עיקרי השינויים בהצעת התקציב

להלן עיקרי השינויים בתקציב משרד החקלאות ופיתוח הכפר (נטו, באלפי ש"ח):

סעיף 33- משרד החקלאות ופיתוח הכפר

707,112	תקציב מקורי לשנת 2008
(1,604)		שינוי בתקציב שכר
(67,096)	שינוי בתקציב קניות
638,412		סה"כ תקציב לשנת 2009
16,369		שינוי בתקציב שכר
73,209		שינוי בתקציב קניות
727,990		סה"כ תקציב לשנת 2010

פרק ג' - ניתוח הצעת התקציב

תקציב משרד החקלאות בשנת 2009 מסתכם בכ-638.4 מיליון ש"ח בהוצאה נטו. תחומי הפעולה העיקריים בתקציב: מטה המשרד כ-80.9 מיליון ש"ח, יחידת השירותים הוטרינריים כ-32.2 מיליון ש"ח, יחידת הגנת הצומח כ-18.1 מיליון ש"ח, אגף הדייג כ-6.2 מיליון ש"ח, אגף לשימור הקרקע כ-7.0 מיליון ש"ח, מחוזות המשרד כ-14.9 מיליון ש"ח, יחידת הפיקוח על הצומח והחי (פיצו"ח) כ-11.8 מיליון ש"ח, שירותי הדרכה כ-42.6 מיליון ש"ח, מנהל המחקר החקלאי כ-159.3 מיליון ש"ח, מדען ראשי כ-25.1 מיליון ש"ח, קרן קמ"ח-קרן למחקר 5.6 מיליון ש"ח, מענקי השקעות כ-57.4 מיליון ש"ח, הסדרים למגזר החקלאי כ-46.7 מיליון ש"ח, והחטיבה להתיישבות כ-75.4 מיליון ש"ח.

תקציב משרד החקלאות בשנת 2010 מסתכם בכ-728 מיליון ש"ח בהוצאה נטו. תחומי הפעולה העיקריים בתקציב: מטה המשרד כ-83.4 מיליון ש"ח, יחידת השירותים הוטרינריים כ-32.5 מיליון ש"ח, יחידת הגנת הצומח כ-18.9 מיליון ש"ח, אגף הדייג כ-6.2 מיליון ש"ח, אגף לשימור הקרקע כ-7.2 מיליון ש"ח, מחוזות המשרד כ-15 מיליון ש"ח, יחידת הפיקוח על הצומח והחי (פיצו"ח) כ-11.9 מיליון ש"ח, שירותי הדרכה כ-42.9 מיליון ש"ח, מנהל המחקר החקלאי כ-177 מיליון ש"ח, מדען ראשי כ-31.9 מיליון ש"ח, קרן קמ"ח-קרן למחקר 5.3 מיליון ש"ח, מענקי השקעות כ-129.1 מיליון ש"ח, הסדרים למגזר החקלאי כ-26.4 מיליון ש"ח, והחטיבה להתיישבות כ-68.5 מיליון ש"ח.

לוח מספר 1 :

השוואה בין הצעת התקציב לשנות התקציב 2009-2010 ובין התקציב המקורי של שנת 2008

(מיליוני ש"ח, מחירים שוטפים, תקציב נטו)

הנושא	תקציב מקורי 2008	הצעת תקציב לשנת 2009	השינוי באחוזים משנת 2008 לשנת 2009	הצעת תקציב לשנת 2010	השינוי באחוזים משנת 2009 לשנת 2010
מטה המשרד	78.6	80.9	2.9	83.4	3.1
פעולות לחקלאים (הגנת הצומח, שירותים וטרינריים, אגף הדייג ועוד)	95.2	111.2	16.8	123	10.6
שירות להדרכה ומקצוע	43.5	42.6	-2.1	42.9	0.7
מנהל המחקר החקלאי	167.7	159.3	-5.0	177	11.1
פיתוח הכפר	24.2	13.4	-44.6	13.9	3.7
מענקי ההשקעות	79.3	57.4	-27.6	129.1	124.9
מדען ראשי - מחקרים	33.5	31	-7.5	37.5	21.0
אחזקה ובינוי	3.8	3.7	-2.6	2.9	-21.6
השתתפויות	1.6	1.7	6.3	4.5	164.7
עתודה להתייקרויות - משרד החקלאות	10.7	15.1	41.1	18.9	25.2
סה"כ משרד החקלאות	538.1	516.3	-4.1	633.1	22.6
הסדרים למגזר החקלאי	78.7	46.7	-40.7	26.4	-43.5
החטיבה להתיישבות	90.3	75.4	-16.5	68.5	-9.2
סה"כ סעיף 33	707.1	638.4	-9.7	728	14.0

לוח מספר 2:

התפתחות מצבת כוח אדם במשרד החקלאות בשנים 2002-2010

2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	לשנת בסיס התקציב
1,799.5	1,826.5	1,845	1,836	1,901	1,990	1,980.5	2,056.5	היחידה סה"כ*
678.5	682.5	678	657	658	670	661	747	מתוכם עב"צ
188	188	180.5	186.5	192	192	192.5	154	מטה המשרד
657	660.5	653	626.5	665	677	618.5	681	פעולות לחקלאים (הגנת הצומח, שירותים וטרינריים, דייג, שימור קרקע, מחוזות)
155	159	164	171	174	224	238.5	254.5	שרות להדרכה (כולל סינדקו)
799.5	819	847.5	852	870	897	931	967	מינהל המחקר

* מצבת שיא כוח אדם ומשרות עבודה בלתי צמיתה

פרק ד' - תיאור היחידות המתוקצבות בתקציב משרד החקלאות ופיתוח הכפר

1. יחידות משרד החקלאות ופיתוח הכפר

א. **מדען ראשי** - המדען הראשי של המשרד מפרסם מדי שנה "קולות קוראים", בהליך של מכרז, בו הוא מזמין את גופי המחקר החקלאיים השונים (מנהל המחקר החקלאי, מרכזי מו"פ אזוריים, אוניברסיטאות וכיוצ"ב) להגיש הצעות למחקר בנושאים שהוגדרו מראש.

ב. **המרכז לסחר חוץ** - היחידה מרכזת את פעילות משרד החקלאות בנושאי יצוא ויבוא. יחידה זו אחראית על ההסכמים הבינלאומיים בתחום החקלאות עם ה-WTO, האיחוד האירופי וארה"ב ובשיתוף עם רשות המסים, היא אחראית על מדיניות הייבוא הכוללת את קביעת מכסי המגן על תוצרת חקלאית שמיוצרת בישראל. בנוסף, היחידה עוסקת במתן רישיונות ייבוא וייצוא של תוצרת חקלאית וכן בהקצאת תקציב קידום מכירות בייצוא.

ג. **היחידה לייצור וכלכלה – שוק מקומי** – טיפול כלכלי וארגוני בענפי החי והצומח בהיבטים של תמיכות, רפורמות וחקיקה להסדרה רגולטיבית של הענפים. כמו כן, היחידה מבצעת רישוי ומעקב אחר יבוא גרעיני חיטה וגרעיני מספוא, מפקחת על קיום ההסכמים עם קבלני אחסון מלאי החירום של חיטה ומספוא ומוציאה לפועל את מרב התמיכות לענפי השוק המקומי. היחידה לשיווק תוצרת חקלאית אחראית על סקירת מחירי ירקות ופירות בשווקים הסיטונאים ועל פרסום הנתונים והפצתם ברמה יומית, דו-שבועית וחודשית. כמו כן, היחידה אחראית על רישוי משווקים סיטונאים בירקות, פירות ובענפי הלול.

ד. **הרשות לתכנון** - הרשות מהווה יחידת מטה של המשרד וממונה על תכנון ופיתוח החקלאות וההתיישבות הכפרית. הרשות עוסקת בנושאים שונים, ובהם: תכנון והמלצה להקצאות של גורמי יצור חקלאיים המצויים במחסור, חקר שווקים ליצוא תוצרת חקלאית, תכנון פרוגרמות להתיישבות המתוכננת ופרויקטים חקלאיים במסגרת ההתיישבות הקיימת שלא עברה בעבר תכנון, קידום פרויקטים בתחום פיתוח הכפר, ובעיקר סיוע למועצות האזוריות לקדם תכנון אזורי של המרחב הכפרי ע"י הסרת חסמים סטטוטוריים וקידום תוכניות אב ומתאר אזוריות. הרשות גם מרכזת עיבוד וניתוח של נתונים חקלאיים - כלכליים ברמות המקרו והמיקרו.

ה. **יחידות נוספות במטה המשרד** - במטה המשרד פועלות יחידות נוספות העוסקות בתחומי המנהל והשירותים ובהן: לשכה משפטית, ביקורת פנימית, שירות למערכות מידע, יחידה למשאבי אנוש, אגף לנכסים בינוי ומשק ואגף הכספים.

2. יחידות המספקות שירותים לחקלאים

א. **השירותים להגנת הצומח ולביקורת** - זרוע לבקרת איכות ואכיפת חקיקה, הפועלת מכוח חוק הגנת הצומח, חוק הפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו, חוק הזרעים, החוק להסדרת התוצרת האורגנית וצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור מספוא). היחידה מפקחת גם על ייבוא וייצוא תוצרת טרייה ומוצרי צמחים, ייצור חומר ריבוי, ייצור תוצרת אורגנית, שימוש בחומרי הדברה ומניעת השאריות שלהם, וכן מסדירה את ייצור המזון לבע"ח.

ב. **שירותים וטרינריים והמכון הוטרינרי** - השירותים הוטרינריים פועלים למניעת מחלות בעלי חיים וביעורן (כולל מחלות המשותפות לאדם ולבעלי חיים), פיקוח על יבוא ויצוא בעלי חיים ותוצרתם, רישוי ובדיקת תרופות ותרכיבים, רישוי רופאים וטרינרים, פיקוח על רשויות מקומיות ועל משחטות, מניעת שאריות מסוכנות במזון מן החי ומניעת צער בעלי חיים וכלבת.

ג. **אגף הדייג** - פעילות האגף מבוססת על פקודת הדייג, בין יתר תפקידיו אחראי האגף על: ניהול ממשק דייג בים תיכון, ים כנרת ומפרץ אילת, שמירה על משאב הדגה (ניהול סקרים ואיסוף נתוני שלל ומאמץ דייג), ניהול מעגנות הדיג (ליווי מקצועי, פיתוח ותחזוקה) רישוי ופיקוח על-פי תקנות הדייג וניהול תחום חקלאות המים. האגף אחראי על קידום, פיתוח ותמיכה בענפי הדיג וחקלאות המים, וכן על מחקר, ליווי והדרכה ופורסום נתונים בתחום. כמו כן עוסק האגף בהטמעת תקני איכות פיתוח והתאמת גידול מיני דגים חדשים לחקלאות המים ולחקלאות הימית ועידוד יצוא דגים ומוצריהם.

ד. **אגף שימור קרקע וניקוז** - פועל מכוח חוק הניקוז והגנה מפני שיטפונות, תשי"ח-1957, תקנות שימור קרקע, תש"ך-1960 והחלטת הממשלה מס' 246 מיום 14.5.2003 בעניין פיתוח בר קיימא. האגף פועל להכנת תוכנית אב להגנה מפני שיטפונות וריסונם, לפיתוח ויישום אמצעי שימור קרקע וניקוז לשם צמצום נזקי סחיפה, המלחה ושימור פוריות הקרקע. האגף משתתף במימון פעולות שימור קרקע וניקוז חקלאי ותמיכה בכלי עיבוד משמרי קרקע. הוא מנהל את רשויות המרעה ופיתוחן, מספק שירות חיזוי אגרו-אקלימי ומטאורולוגי ומנהל ומלווה מקצועית את המחקרים בענף.

ה. **מחוזות המשרד** - משרד החקלאות מפעיל חמישה מחוזות אשר בהם מתבצעות מגוון הפעילויות של המשרד בנושאים שונים כגון: תכנון, הדרכה, שימור קרקע וניקוז ומים.

ו. **מנהלת ההשקעות בחקלאות** - מנהלת השקעות הון בחקלאות מונתה על פי חוק עידוד השקעות הון בחקלאות לצורך יישומו. מטרת החוק לעידוד השקעות הון הן: שיפור מאזן התשלומים של המדינה על ידי פיתוח יצוא חקלאי ומחליפי יבוא מובהקים, ניצול יעיל של תנאי הטבע, היכולת

הכלכלית, הידע והניסיון המקצועי הגלומים במגזר החקלאי ועידוד המגזר החקלאי כגורם חלוצי ובטחוני.

ז. שירות להדרכה ומקצוע (שה"מ)

שה"מ הינה ממשלתית הפועלת במסגרת משרד החקלאות. היחידה מספקת שירותי הדרכה, פיתוח מקצועי, הכשרה מקצועית לחקלאים במגוון נושאים ובמגוון ענפי החקלאות. רוב שירותי היחידה ניתנים לחקלאים ללא תשלום. במהלך שנת 2008, ובהתאם להחלטת הממשלה שהתקבלה במסגרת אישור התקציב לשנת 2006, המשיך תהליך צמצום מערך ההדרכה הקיים כך שחלק משירותי ההדרכה החקלאית יינתנו באמצעות מדריכים עצמאיים וגופים פרטיים.

3. מינהל המחקר החקלאי

משמש כזרוע המחקרית של המשרד הן במחקר תשתיתי ובעיקר במחקר יישומי. במסגרתו מופעלים שישה מכוני מחקר, שני מרכזי מחקר ושלוש חוות חקלאיות למחקר ופיתוח. המחקרים מתבצעים בכל ענפי החקלאות: מטעים, בעלי חיים, קרקע ומים, הגנת הצומח, הנדסה חקלאית, טכנולוגיה של מזון, אחסון תוצרת חקלאית וגדולי שדה.

4. פירוט יחידות נלוות למשרד החקלאות

א. מטה הסדר הקיבוצים

מטה הסדר הקיבוצים הוקם במטרה לטפל בחובות התנועות הקיבוציות והקיבוצים למדינה ולבנקים בעקבות המשבר הפיננסי והכלכלי אליו נקלעו בשנות השמונים. לצורך ביצוע ההסדר הוקם המטה להסדר הקיבוצים, שכיום מונה 5 עובדים. סוכם כי בשנת 2010 ייסגר מטה הסדר הקיבוצים.

ב. מנהלת הסדר המושבים

בחודש מרץ 1992 התקבל בכנסת חוק אשר קבע כיצד יש להסדיר את חובותיו של המגזר החקלאי. מכוח החוק מונו משקמים אשר בסמכותם לקבוע את היקף החוב שיפרע ואופן הפירעון. לצורך יישום החוק, הוקמה מנהלת הסדרים למגזר החקלאי, אשר פועל מכוח החוק ותקנותיו. המנהלה שהוקמה מונה 23 עובדים, אשר מהווים מסגרת מנהלית וארגונית לפעולת המשקמים.

5. החטיבה להתיישבות

פעילותה של החטיבה מבוססת על הסכם המסגרת בין הממשלה להסתדרות הציונית העולמית משנת 2000. הסכם זה היווה את מסגרת פעילות החטיבה להתיישבות והגדיר את תחומי הפעולה והכללים של החטיבה ואת היחסים בינה ובין הממשלה. במסגרת החלטת ממשלה מס' 2069 מיום 22 ביולי 2007, הוחלט כי תוקם וועדת שרים להתיישבות שתתווה את המדיניות וכי השר הממונה על החטיבה להתיישבות יהיה שר החקלאות ופיתוח הכפר והוא זה שיאשר את תוכנית העבודה שלה, יפקח על פעולותיה ויפעל מול שר האוצר לקביעת תקציבה. החטיבה להתיישבות מתוקצבת בתחום פעולה נפרד בתקציב משרד החקלאות, ולמעשה כל תקציבה - מקורו בתקציב המדינה.

המבנה הארגוני של החטיבה להתיישבות מבוסס על הפריסה הגיאוגרפית של האזורים שבתחום טיפולה. מרחב הצפון כולל את הגליל ואת הגולן, מרחב המרכז כולל את בקעת הירדן, מגילות, מטה בנימין, שומרון וגוש עציון ומרחב הדרום מכיל את דרום הר חברון ואת הנגב. החטיבה מטפלת ב-533 ישובים, ומספר בתי האב הנמצאים בישובים שבטיפול החטיבה מוערך בכ-55,000.

לוח מספר 2:

התפלגות הישובים שבטיפול החטיבה להתיישבות

אזור גיאוגרפי	סה"כ ישובים	מושבי עובדים ומושבים שיתופיים	קיבוצים	ישובים קהילתיים	האחזויות מאחזים/בודדים
גולן	33	18	10	4	1
גליל	306	106	127	33	40
מרכז	117	23	9	85	0
דרום	17	3	0	12	2
נגב	60	10	2	18	30
סה"כ	533	160	148	152	73

תיאור כללי של פעולות החטיבה

בין פעולותיה של החטיבה להתיישבות ניתן למנות;

1. סיוע בהקמת ישובים ובפיתוחם: תכנון, ביצוע תשתיות ל"מחנה זמני", ציוד ראשוני לישוב, הכשרת קרקע באמצעות ובשיתוף הקק"ל.
2. סיוע בפיתוח אזורי ותוכניות מתאר.
3. שמירת קרקעות ומרכיבי בטחון.
4. הקמת היאחזויות נח"ל וטיפול בהן (בכל הארץ).

5. סיוע בהקמת תשתיות ואמצעי ייצור ליישוב/מתיישב- תכנון ופתוח אזורים יצרניים, סיוע למתיישבים בנושאי חקלאות, תיירות ותעשייה.
6. פעולות חברה וקליטת מתיישבים.
7. השתתפות בפיתוח מערכות תומכות: מנהלות תיירות, מרכז טיפוח יזמות (מט"י) ומרכז קידום עסקים קטנים (מס"ק), פארקי תעשיות, חממות טכנולוגיות ויחידות מו"פ באזורי הפריפריה.
8. פרויקטים מיוחדים על פי הנחיות ממשלת ישראל כגון: פעולות להתיישבות חלופית למפוני רצועת עזה, פרויקט סטודנטים לבקעת הירדן, בנים חוזרים לנגב והגליל.

פרק ה' – תיאור ההתפתחויות בענפים נבחרים

ענף החלב

ערך הייצור של ענף החלב, במונחי תמורה לחקלאי, עומד על כ-2.3 מיליארד ש"ח בשנה והיקפו הכספי של הענף, במונחי מחיר לצרכן, עומד על כ-8 מיליארד ש"ח בשנה. משקל מוצרי החלב במדד המחירים לצרכן עומד על 2.1%. בשנת 2008 יוצרו בישראל 1,273 מיליון ליטרים של חלב בקר לעומת 1,185 בשנת 2007. זוהי עלייה של כ-80 מיליון ליטרים, שהם כ-6.7% מהייצור הכולל.

ייצור - הייצור בענף מתבצע במסגרת משטר מכסות (כלליות ופרטניות). מכסת החלב לשנת 2008 הייתה 1,215 ליטרים לעומת 1,170 בשנת 2007. סיבת העלייה במכסה הייתה העלייה בשיווק מוצרי החלב. בשנת 2008 עברה הצעת חוק תיכנון משק בחלב קריאה ראשונה בכנסת, אשר תסדיר באופן מפורט את הרגולציה בענף חשוב זה. בשנת 1999 החלה הממשלה ביישומה של מדיניות להפנמת יתרונות לגודל במקטע הרפת, במסגרת תוכנית הרפורמה ברפת החלב. הרפורמה ברפת נועדה לטפל בבעיות איכות סביבה הנובעות מפעילות הרפתות ולעודד הפנמת יתרונות לגודל. עד כה אושרו, במסגרת הרפורמה, מענקים בסכום של כ-800 מיליון ש"ח ושולמו בפועל כ-550 מיליון ש"ח. מועד הסיום הקבוע לשלב הביצוע עמד על ה-31 בדצמבר 2006, אולם מאחר ומלחמת לבנון השנייה בקיץ 2006 עיכבה את ביצוע הרפורמה, הוחלט לאפשר לרפתנים במשקי הצפון וביישובי עוטף עזה וכן לרפתות עם בעיות חריגות שגרמו לעיכובים ביתר האזורים להמשיך בכיצוע הרפורמה בכפוף לאישורים פרטניים.

שיווק ומחירים - המקטע התעשייתי של ענף החלב מאופיין ברמת ריכוזיות גבוהה חריגה, כאשר שלוש החברות המובילות: "תנובה", "טרה" ו"שטראוס" משווקות כ-90% מהמוצרים בשוק, במונחי ליטר חלב. "תנובה" הינה מונופול מוכרז בענף (קולטת כ-72% מהחלב, משווקת כ-65% ממנו) ומחלבות שטראוס הוכרזו כמונופול במעדני חלב. המכסים על חומרי גלם לתעשיית החלב (אבקת חלב וחמאה) ועל מוצרי חלב סופיים הם בשיעורים גבוהים מאוד (150%-200%) ומונעים יבוא אפקטיבי של אותם מוצרים מעבר למכסות (למעט כמויות המיובאות ללא מכס או בשיעור מכס מופחת כמתחייב מהסכמים בינלאומיים). עם זאת, הייבוא של חומרי גלם חלביים כמו אבקת חלב ומוצרים סופיים כגון גבינות לישראל שאין עליהם כל מכס או היטל אינו זניח ומגיע לכ-20% מהשוק במונחי נזולים, שיעור גבוה בהשוואה למדינות יצרניות אחרות (הסחר העולמי במוצרי חלב מהווה רק 6% מהייצור של חלב ומוצרי).

מעורבות הממשלה בנושא המחירים נוגעת הן למחיר החלב הגולמי ("מחיר המטרה") והן למחירי מוצרי החלב לצרכן: קביעת מחיר חומר הגלם נעשית על פי הסכמה מנהלית לה שותפים הממשלה (משרדי האוצר והחקלאות), מועצת החלב והחקלאים, והיא מבוססת על סקר עלויות שנעשה בענף. פיקוח על מחירי מוצרי החלב לצרכן נעשה על פי צו פיקוח מכוח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, והוא חל לגבי 10 מוצרים אשר מהווים פחות מ-30% מפדיון הענף.

במסגרת אישור התקציב לשנת 2006, החליטה הממשלה על הסרת הפיקוח ממרבית מוצרי החלב והשארת הפיקוח על ארבעה מוצרי חלב בלבד שהם מוצרי יסוד. תהליך זה המשיך בשנת 2008 וצפוי להימשך בשנים 2009-2010 במשולב עם קידום חקיקת חוק החלב. כמו כן, החליטה הממשלה כי הפיקוח יחול רק על מי שבידו נתח השוק הגדול ביותר בייצור כל אחד מהמוצרים.

ענף הלול

שלוחת ההטלה

ייצור - שלוחת ביצי המאכל מנוהלת במסגרת מכסות יצור פרטניות בהיקף כולל של כ-1.8 מיליארד ביצים לשנה. ערך הייצור בשנת 2008 עמד על כ-800 מיליון ש"ח, והיקף הייצור ששווק באופן מאורגן עמד על כ-1.5 מיליארד ביצים. כיום מתאפיינת השלוחה בריבוי יחידות ייצור קטנות לצד מספר קטן של יחידות ייצור גדולות. בשנת 2007 היו רשומים 3,117 מגדלים, מתוכם 1,880 מאזור הגליל הזכאים לסובסידיה מכוח חוק הגליל. כמה מאות מגדלים בענף הפטם אינם עוסקים בייצור באופן פעיל, והם מקבלים תשלום חלף סובסידיה בהתנייה כי הם מתגוררים באזור הזכאי לסובסידיה על פי "חוק הגליל", כמו כן כמה מאות מגדלי הטלה אשר מגדלים מכסתם במשקם של אחרים מקבלים גם הם את סובסדיית "חוק הגליל".

הגודל הממוצע של לול נגזר מגודל המכסה הבסיסי בגליל שהוא כ-500 אלף ביצים לשנה. הגודל הממוצע של הלול בישראל הוא קטן מאוד ונגזרות ממנו עלויות גבוהות לייצור, בפרט בכל הנוגע לתשומת ימי עבודה. במרבית יחידות הייצור לא מבוצעות השקעות הון לשיפור איכות הייצור והן מתאפיינות ברמת תברואה נמוכה ובתנאי גידול שאינם מבוקרים, בפרט בכל הנוגע לאקלים. גורמים אלה מביאים למצב שבו קיימות יחידות ייצור אשר אינן עומדות בתנאי איכות הסביבה ובתנאים הבריאותיים הבסיסיים, ובכך עלולה להיפגע איכות הביצים המשוקות לצרכן. נוסף על כך, הלולים, אשר נמצאים בתחזוקה ירודה, מהווים גורם מפריע בסביבתם, בפרט כאשר מדובר בפיתוח תיירות כפרית. לאור זאת החליטה הממשלה בהחלטה מספר 1855 מיום 24 ביוני 2007 לבצע רפורמה מקיפה בענף, אשר תביא לשידרוג הלולים. בשנים 2009 ו-2010 תוקצב במנהלת ההשקעות סך של 44,000 אלפי ש"ח וסך של 104,000 אלפי ש"ח בהרשאה להתחייב בהתאמה, לשם מימון הפעולות הנדרשות להכשרת הקרקע, לביצוע התשתיות באתרים אליהם יועתקו הלולים ולמימון מענקים בהתאם לרפורמה.

שיווק ומחירים - מחירי הביצים ברמה הסיטונאית והקמעונאית נמצאים בפיקוח במסגרת חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים. המחירים נקבעים לפי עלות תחשיבית מוכרת ליצרן בשער המשק. המחיר המפוקח מחושב בהתאם לשיטת עלות ותשואה להון, והוא מוגדר כמחיר מרבי. העלות התחשיבית לצורך קביעת מחיר הביצה כיום גבוהה מהעלות הריאלית הנדרשת לייצור הביצים, וזאת בעיקר בשל אי הפנמת יתרונות לגודל בשלוחה. משקל הביצים במדד המחירים לצרכן עמד בשנת 2007 על כ-0.3%. בשנת 2008 נבחנה עלות מקטע שיווק הביצים מחדש וכן עודכנו סיווגי הגדלים של הביצים לשיטה הנהוגה באירופה של 3 גדלים לצרכן, ובהתאם עודכנו העלויות המוכרות בצו מחירים שפורסם בחודש אוגוסט.

מעורבות הממשלה - מעורבות הממשלה בשלוחה זו רבה במיוחד והסיוע הממשלתי נחלק לסיוע ממשלתי ישיר ולסיוע ממשלתי עקיף. הסיוע הישיר מתבטא בסבסוד הייצור של ביצי מאכל לפי חוק הגליל. הסיוע העקיף מתבטא בעיקר באמצעות שמירת שוק הביצים כשוק מתוכנן ע"י התרת ייצור במסגרת מכסות בלבד, הכרה בעלויות ייצור גבוהות מהעלויות הריאליות במסגרת פיקוח על מחירים, מכסים גבוהים והכרה בעלות פינוי עודפים במסגרת המחיר לצרכן.

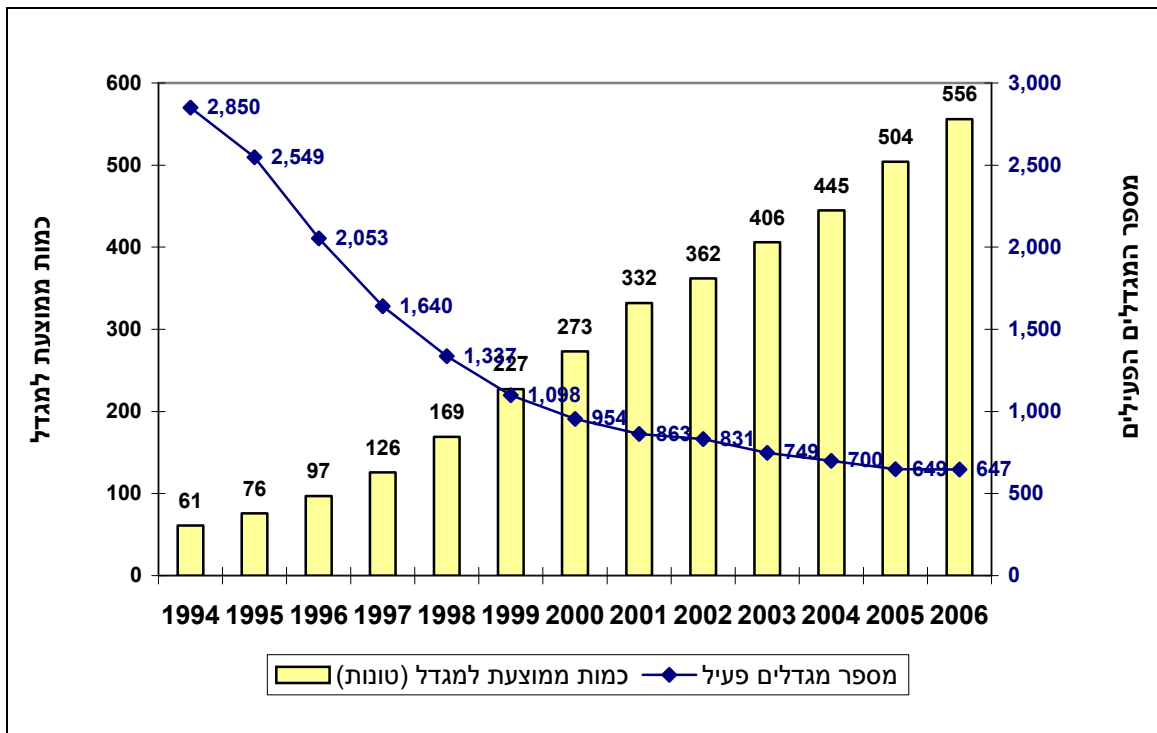
כאמור, במהלך יוני 2007 אישרה הממשלה תוכנית לעידוד ההתייעלות במשק הייצור והשיווק בענף ביצי המאכל. מהלך זה נועד להגדיל את היקף הביצים המיוצר בלול הממוצע לכ-1.5 מיליון ביצים בשנה, לשפר את התנאים התברואתיים בלולים, כך שאיכות ביצי המאכל המשווקת בישראל תעמוד בסטנדרטים הבינלאומיים וכן להפחית את מחיר ביצי המאכל לצרכן.

שלוחת הפטם

ערך הייצור בענף הפטם עומד על 2,500 מיליוני ש"ח בשנה והיקף הייצור השנתי של הפטמים עמד בשנת 2008 על כ-450 אלף טון, (כולל כ-60 אלף טון שאינם מדווחים) המהווים גידול של 7% ביחס לייצור השנתי של שנת 2006. משקלו של הענף במדד המחירים לצרכן עומד על כ-1.3%. ענף הפטם מתנהל ללא תכנון אפקטיבי החל משנת 1994. מספר המגדלים הפעילים בענף עומד על כ-600. את התפתחות גודל יחידת ייצור פטמים בשנים האחרונות ניתן לראות בתרשים הבא.

התפתחות גודל יחידת ייצור פטמים לשנים 1994-2006

(מקור: מועצת הלול)

בעקבות עודף רגולציה, ייצור לא יעיל והאמרת מחירים של מוצרי הפטם, גיבשו בשנת 1993 משרדי האוצר והחקלאות רפורמה בענף שבוצעה בין השנים 1994-1996. רפורמה זו נועדה להגדיל את היעילות בייצור פטמים ולהוביל להורדת המחירים לצרכן, תוך הגדלת רווחתם של המגדלים שיישאו בענף. עקרונות הרפורמה הינם: מתן היתר למגדלים לייצר פטמים ללא מגבלת כמות, פדיון מכסות של יצרנים פורשים ומתן "רשת בטחון" למחיר לתקופה מוגבלת (3 שנים) ליצרנים הפעילים. לצורך יישום עקרונות אלה העמידה המדינה סכום של כ-100 מיליוני ש"ח (בערכים נוכחיים).

לרפורמה הייתה השפעה חיובית על הענף ועל ציבור הצרכנים: יחידת הייצור הממוצעת גדלה במאות אחוזים, חל שיפור מקצועי בענף, המחיר לצרכן ירד ריאלית וחלה עלייה בצריכה הממוצעת לנפש של מוצרי פטם, בד בבד עם גיוון המוצרים בסל.

ענף הבקר לבשר

היקף הצריכה של בשר בקר בישראל עומד על כ-100 אלף טון. בישראל כ-60% מצריכת הבקר היא מבשר קפוא מיובא, וכ-40% מקורו מבשר טרי. צריכת בשר הבקר בישראל עומדת על כ-15 ק"ג בממוצע לנפש – צריכה נמוכה ביחס למקובל בארצות מפותחות (40 ק"ג בארה"ב ו-20 ק"ג באירופה). מקורות הבשר הטרי: רפת החלב המקומית ועדר מקומי של בקר לבשר (כ-65%) ועגלים מיובאים לפיטום או לשחיטה (כ-35%).

בשנת 2009 סיכמו משרדי האוצר והחקלאות על תכנית רב שנתית לעידוד פיתוח והרחבת שטחי המרעה במדינת ישראל בשנים 2009-2012, בתקציב כולל של כ-60 מיליון שקלים. במסגרת התכנית ובנוסף לתקציב האמור, הוחלט להמשיך את מודל התמיכה הקיים בענף הבקר לבשר אשר מבוסס על עקרון של שמירה על שטחים פתוחים תוך ניצול מיטבי של השטח בו רועות הפרות. על פי מודל זה ניתנת תמיכה לפי גודל שטחי המרעה בשים לב לגודל העדר והיחס לשטח המנוצל.

פרק ו' - הסבר מפורט של התקציב *

*הסכומים מפורטים בטבלאות התקציב בעמ' 2 עד עמ' 29 לעיל.

פירוט התקציב ברמת תכניות**33.21 תחום פעולה כללי****33.21.01 מטה המשרד**

כולל את תקציב כוח האדם והפעולות של כל יחידות ההנהלה והמינהל של המשרד לרבות הזרועות המקצועיות כלכליות: מנהלת ההשקעות, רשות התכנון, היחידה לחקר שווקים, סחר חוץ, פיתוח חקלאי, לשכת מדען ראשי, המחלקה לתקציבים, אגף הכספים, אגף נכסים בינוי ומשק, קשרי חו"ל, לשכת השר, לשכת המנכ"ל וסמנכ"ל לאמרכלות. ההוצאות כוללות שכר ונלוות, מינהל ופעולות מקצועיות, דמי חבר בארגונים בינ"ל, נסיעות לחו"ל, שירותי מידע, נספחויות חקלאיות בחו"ל ועוד. ההוצאה המותנית בהכנסה ממומנת ע"י הכנסות ממכירת שירותים, השתתפות היחידות ומשלוח מומחים לחו"ל על חשבון ארגונים חקלאיים שונים.

33.21.02 אמרכלות

התוכנית מרכזת את ההוצאות של יחידות המטה בנושאי אחזקה, טלפונים, ביטוח, בטיחות, ביטחון, הוצאות אחזקת רכב, רכב ממשלתי, שכירת רכב, דמי שימוש במבני מדינה, שכ"ד ועוד. ההוצאה המותנית בהכנסה ממומנת ע"י היחידות והכנסות מחברות ביטוח בגין שיפוי בעבור נזקים.

33.21.03 שירות למערכות מידע

התוכנית מרכזת את תקציבי התפעול והמינהל של היחידה לעיבוד נתונים, המעניקה שירותים לכל יחידות המשרד, הן בתוכנה והן בחומרה. ההוצאה המותנית בהכנסה ממומנת על ידי היחידות.

33.21.05 פיתוח הכפר

התוכנית כוללת תקציב למתן מענקים בהיקף של 25-40% להכנת תוכניות אב ומתאר לפיתוח הכפר במועצות אזוריות ובישובים חקלאיים, ייעוץ מקצועי לתוכניות המשפיעות על המרחב הכפרי, פיתוח תשתיות ואמצעים לעידוד התיירות החקלאית והכפרית ולמענקים עבור חקלאים וישובים חקלאיים המפתחים תיירות חקלאית במשק הפעיל. המענקים מוצעים תוך מתן עדיפות לנגב ולגליל, וניתנים בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי המשרד.

33.22 פעולות לחקלאים

33.22.01 הגנת הצומח

מרבית פעילויותיה של היחידה נסמכות על חוק הגנת הצומח, חוק הזרעים חוק הפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו וצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור מספוא). במסגרת היחידה מופעלות מעבדות, תחנות הסגר ונקודות ביקורת בנמלי הים, האוויר והיבשה. היחידה נערכת לעבודה בתנאים של ריבוי יצואנים מחד, ובכלל זה פיתוח שוקי יצוא בארצות יעד חדשות, וריבוי יבואנים מאידך. כמו כן, עוסקים השירותים להגנת הצומח בתכנון והפעלה של שיטות מתקדמות להדברת נגעים ומזיקים שונים. כחלק מהשירותים שהיחידה נותרת לציבור, נערכת היחידה למתן שרותי מעבדה ותיעוד למפעלים, יצואנים וחקלאים בנוגע לתוצרת מהונדסת גנטית, לקידום הכנסתם של סטנדרטים לאיכות תוצרת חקלאית טרייה בשוק המקומי ולהסדרת האכיפה והשימושים בחומרי הדברה בתוצרת חקלאית טרייה בישראל. התקציב מבטא את כל הפעילות המקצועית והמנהלית של היחידה. ההוצאה המותנית בהכנסה מקורה בגביית אגרות יצוא, הנפקת רשיונות, מכירת שירותי מעבדה ועוד.

היחידה נערכת להגברת האכיפה בכל החוקים עליה היא מופקדת, וכן הפעלת קנסות מנהליים על פי חוקים אלה. כמו כן, היחידה פועלת להפעלתם של מיתוגים בייצוא תוצרת חקלאית טרייה על פי דרישות ארצות היעד ובתאום אתם וכן פועלת להגברת התאום והשיתוף עם המעבדות המוסמכות בנושא שיטות בדיקה.

33.22.02 שירותים וטרינריים

פעולות היחידה נסמכות על פקודת מחלות בע"ח, פקודת הכלבת, חוק הרופאים הוטרינריים, חוק צער בעלי חיים, צו הפיקוח על מצרכים ושירותים והחוק לפיקוח על יצוא של בעלי חיים. התקציב כולל גם את המכון הוטרינרי שבמסגרתו מתבצעים מחקרים וניסויים במימון גורמים שונים, כגון: הקרן למחקר חקלאי, חברות מסחריות, מועצות ייצור ומפעלים אזוריים. כמו כן, מבוצעת פעילות אזורית בתמיכת הסוכנות האמריקאית לפיתוח בינלאומי והאיחוד האירופי. היחידה מפעילה שש לשכות וטרינריות, תחנות הסגר ונקודות בקורת בכל נמלי הים, האוויר והיבשה. תקציב השירותים הוטרינריים, למעט הוצאות שכר ונלוות, ממומן ברובו מהכנסה שמקורה בגביית אגרות ודמי שירותים.

המערכת נערכה לפעילות בתנאים של מעטפת מכס אחת עם שטחי הרשות הפלסטינית בכל הקשור להיבט האפדימיולוגי. כמו כן עסקה היחידה במהלך השנים האחרונות במבצע להדברת מחלת הברוצולוזיס בצאן, במאבק בשחיטה שאינה מוסדרת, במבצע להדברת שפעת העופות וקטרת העור בבקר, בהתאמת התקנים לסחורה מיוצאת לדרישות העולמיות, בהעמקת הפיקוח על שאריות מזיקות במוצרים מן החי כגון: דגים, ביצים, חלב, דבש, בשר בקר וצאן ובהפעלת החוק להסדרת הפיקוח על הכלבים. בנוסף, מבצעת היחידה בדיקות לגילוי מחלת ספגת המח בבקר (מחלת "הפרה המשוגעת") בהתאם להחלטת ממשלה מס' 1769 מיום 10.6.2007 לשנים 2007-2009 ומפעילה את פרויקט החיסון האוראלי כנגד מחלת הכלבת של חיות הבר בהתאם להחלטת ממשלה מס' 1768 מיום 10.6.2007 לשנים 2007-2011. בעקבות התפרצות מחלת שפעת העופות בישראל בשנת 2006 נעשתה בחינה של האמצעים הדרושים להתמודדות עם התפרצות המחלה. מהבחינה כאמור עלה כי יש לרכוש מיגון מיוחד לעוסקים בפינויי

פסדים, מכונות כילוי וכ"א מיומן לניטור וטיפול במחלה באופן שוטף. לשם כך הוקצה תקציב של 23 מיליוני שקלים בשנים 2007-2008. מקורות התקציב שמקורו מהכנסה מיועדת מגיע מגביה בגין השירותים שמעניקה יחידת השירותים הוטרינריים מהחקלאים ומגורמים אחרים המבקשים לקבל אישור וטרינרי.

33.22.04 אגף הדייג

פעילות היחידה מבוססת על פקודת הדייג. האגף נותן שירותים מגוונים הכוללים: הדרכה, ייעוץ וביצוע סקרים בתחומי הדייג הימי, אגמים ובריכות דגים, טיפול במחלות דגים ושירותי מעבדה לבריאות הדג, מחקרים בנושאי דייג, חקלאות מים וחקלאות ימית, לזיו והדרכה של דייגים ומשקי מדגה, וקידום נושאי איכות הסביבה בענף. כמו כן, מקיים ענף הדייג פיקוח על העוסקים בדייג באמצעות מתן רישיונות דייג ובדיקה שוטפת של היקפי הדייג בים וזאת על מנת לשמר את הדגה.

33.22.05 שימור קרקע

האגף מספק שירותים, הדרכה, שיפוט תוכניות, ייעוץ וייזום בנושאי ייעוד ושימור קרקע, חיזוי אגרו-אקלימי ומטאורולוגי, פיתוח מרעה ורעיית מקנה. במסגרתו פועלת התחנה לחקר הסחף, העוסקת במחקרים, סקרים ומעקבים בנושאים המקצועיים בהם מטפל האגף. האגף אחראי מקצועית, על פעולות רשויות הניקוז בכל רחבי הארץ, על פעולות תאי שימור קרקע וניקוז במחוזות ועל פעולות רשויות המרעה בארץ. ההוצאה בתוכנית זו כוללת שכר והוצאות נלוות, פעולות מקצועיות ומנהליות וכן תקציב מענקים המיועד לתמיכה בפעולות של חקלאים למניעת סחיפת קרקעות, מפגעי ניקוז והמלחה בשדותיהם. בנוסף, האגף מרכז את פעולות הפיתוח ברשויות המרעה ומשתתף במימון. ההוצאה המותנית בהכנסה ממומנת על ידי מכירת שירותים שונים, דוגמת מחקרים וסקרים אשר ממומנים בחלקם ע"י גופים ציבוריים או משרדי ממשלה אחרים.

33.22.06 מחוזות

ברחבי הארץ פועלים כיום חמישה מחוזות. כל מחוז מקיף את כל פעילויות המשרד: תכנון, שמור קרקע, הנדסה ומים. התקציב מבטא הוצאות שכר ונלוות, פעולות מקצועיות ומנהליות. ההוצאה המותנית בהכנסה ממומנת על ידי מגוון רחב של מכירת שירותים.

33.22.08 יחידת הפיקוח על הצומח ועל החי (פיצ"ח)

היחידה עוסקת במניעת הברחה של תוצרת חקלאית משטחי האוטונומיה לישראל, בהפעלת פיקוח על ייבוא תוצרת חקלאית בהתאם להסכם הסחר, ובאכיפת חוקים הנוגעים לפיקוח ווטרינרי והגנת הצומח. ההוצאה בתוכנית זו כוללת שכר והוצאות נלוות, פעולות מקצועיות ומנהליות, כאשר היחידה מונה כ-77 עובדים.

33.23 שרות הדרכה ומקצוע**33.23.01 שירותים מרכזיים**

התקציב מבטא את הפעילות המקצועית וההוצאות המנהליות של היחידה. התקציב כולל משכורות וכן ציוד חומרים ושירותים הדרושים לפעילות היחידה. ההוצאה המותנית בהכנסה ממומנת על ידי מכירת שרותי ההדרכה (קורסים וספרות מקצועית).

33.23.05 המרכז לשיתוף והדרכה חקלאית בינ"ל

המרכז פועל כזרוע מקצועית וביצועית ראשית בתחום השיתוף החקלאי של מש"ב (מרכז לשיתוף בינלאומי) במשרד החוץ. המרכז פועל במסגרת משרד החקלאות, אך מרבית הפעילות ממומנת ע"י משרד החוץ. המרכז מופקד מקצועית וביצועית על מגוון פעילויות השיתוף הטכני - חקלאי עם מדינות מתפתחות. כמו כן, המרכז מתכנן ומלווה פרויקטים חקלאיים שונים למטרות הדגמה והדרכה, כולל קידום ייצוא של טכנולוגיות כחול-לבן.

פעילות המרכז מתמקדת בתוכנית בינלאומית בארץ, הקשורה בפעולות הדרכה וסדנאות מקצועיות בתחומי חקלאות מגוונים למשתלמים ממדינות מתפתחות, הדרכה בחו"ל באמצעות קורסים ניידים, שליחויות ייעוץ מקצועיות, תכנון והקמה של פרויקטים הדגמתיים ומרכזי הדרכה, תמיכה בתוכניות אגרו-עיסקיות ישראליות בחו"ל, מחקרים יישומיים, פיתוח חומר לימודי ופרסומים מקצועיים המשתלבים במכלול הפעילויות המתבצעות במדינות השונות.

33.24 מינהל המחקר החקלאי**33.24.01 מינהל המחקר החקלאי**

הוצאות שכר ונלוות, הוצאות הנהלה, המינהל המדעי, תפעול ורכב, דואר וטלפונים, נסיעות לחו"ל, מחקרים במוסדות חוץ, התקנות ורכישות, ביצוע מחקרים תשתיתיים במסגרת שישה מכוני מחקר, שני מרכזי מחקר (גילת ונווה יער) ושלוש חוות חקלאיות (כרי דשא, מתיתו ומגדה).

33.25 השתתפויות**33.25.04 פיקוח שטחים פתוחים**

השתתפות במימון היחידה לפיקוח בשטחים פתוחים ("סיירת ירוקה") בכ-13% מתקציב הפעולות של היחידה.

33.25.12 רשויות מרעה

תפקידן לפתח את שטחי המרעה ברחבי הארץ עבור משק הבקר והצאן. ישנן עשר רשויות, הפועלות מהגולן ועד הנגב, במימון משותף של משרד החקלאות ופיתוח הכפר, המשרד להגנת הסביבה, החטיבה להתיישבות, מינהל מקרקעי ישראל והקרן הקיימת לישראל.

33.26 סיוע למגזר החקלאי

33.26.01 הסדר הקיבוצים

בעקבות המשבר הפיננסי והכלכלי אליו נקלעו התנועות הקיבוציות והקיבוצים, נחתם בשנת 1989 הסכם בינם ובין הבנקים והממשלה, שמחק ופרס את חובות הקיבוצים ותאגידיהם, ביטל את המערכות המרכזיות והערבות ההדדית וקבע כללים חדשים במגזר, בעיקר בתחום האשראי. בשנת 1995 החליטה הממשלה לאשר ביצוע של "הסדר קיבוצים משלים" ובו נקבע כי יתרת החוב לצורך הסדרת חובותיהם של הקיבוצים תחושב אחרי שימוש בכספי הסיוע ההדדי בין הקיבוצים ואחרי ויתור מצד הקיבוץ על חלק מזכויות המקרקעין שברשותו.

הסכום המתוקצב מיועד למימון הפעילות השוטפת של המטה, האחראי על ביצוע הסדר הקיבוצים והמונה 5 עובדים. ההוצאה כוללת הוצאות שכר ונלוות, תפעול, אחזקת רכב, הוצאות דואר וטלפונים ועוד. סוכם על סגירת מטה הסדר הקיבוצים בשנת 2010.

33.26.02 חוק המושבים

במסגרת הסדרת חובות המגזר החקלאי, בחודש מרץ 1992 התקבל בכנסת חוק ההסדרים במגזר החקלאי המשפחתי. החוק קובע כיצד יש להסדיר את חובותיו של המגזר החקלאי. מכוח החוק מונו משקמים אשר בסמכותם לקבוע את היקף החוב שיפרע ואופן הפירעון. פסיקת המשקמים כפופה להוראות החוק ולתקנותיו.

היקף החוב המטופל, על פי דרישות החוב שהתקבלו, ולאחר ההפחתה כחוק, עומד על כ-3.8 מיליארד ש"ח בערכי סוף שנת 1991, שהם כ-14.35 מיליארד ש"ח בערכי סוף שנת 2006. עד לדצמבר 2006, הוסדרו במסגרת המנהלה כ-97% מכלל האגודות ויחידות המשק שבטיפולה.

לאור הסדרת חלק ניכר מהחובות ולאור החלטות מינהל מקרקעי ישראל ופסיקות בג"צ האחרונות בנוגע למימוש קרקעות, החליטה הממשלה ביום 15.08.04 על סיום תחולת החוק והפסקת פעילות המנהלה החל ביום 30.6.2006, פרט להוצאה לפועל של הסדרים שגובשו. החלטת הממשלה קבעה כי אופן סיום עבודת מנהלת ההסדרים יעשה תוך תיקון הוראות המעבר בחוק, אך עד כה טרם תוקן החוק, אף שהוכנה טיוטת תיקון חקיקה אשר נידונה במהלך שנת 2007 בין משרד האוצר ובין משרד המשפטים.

הסכום המתוקצב מיועד למימון הפעילות של המנהלה להסדרים במגזר החקלאי, המונה 23 עובדים, אשר מהווה מסגרת מנהלית וארגונית לפעולת המשקמים. ההוצאה כוללת הוצאות שכר ונלוות (כולל הוצאות שכר המשקמים), תפעול, אחזקת רכב, הוצאות דואר וטלפונים ועוד.

33.26.04 עתודה להסדרים**33.26.05 הסדר משלים לקיבוצים**

הסכום המתוקצב מיועד למימון השתתפות הממשלה במחיקת חובות הקיבוצים, כאמור לעיל.

33.27 מענקי השקעות

מנהלת השקעות הון בחקלאות מאשרת מענקים לתוכניות המוגשות אליה על ידי חקלאים ואשר עומדות בקריטריונים שנקבעו מראש לכל שנת תקציב. האישורים לביצוע השקעות ניתנים על פי החוק והם מקנים את ההטבות הבאות:

הטבות הניתנות כמענק מסך ההשקעה המאושרת, על פי המפורט בטבלה להלן:

שיעור מענק עפ"י החוק	אזור עדיפות לאומית
20%	עדיפות א'
10%	עדיפות ב'
0%	מרכז הארץ

הטבות במס הכנסה: פחת מואץ, תשלום מס הכנסה מופחת.

33.27.03 מענקי השקעות לפי חוק עידוד השקעות הון בחקלאות

התקציב מיועד למתן מענקים בגובה של עד 20% ו-10% באזור עדיפות לאומית א' ו-ב', בהתאמה, כקבוע בחוק עידוד השקעות הון בחקלאות, התשמ"א-1980. המענקים ניתנים ברובם לענפי יצוא ולמחליפי יבוא מובהקים. כמו כן ניתנות הטבות במס הכנסה: פחת מואץ ותשלום מס הכנסה מופחת לחברה בע"מ וליחידים, בהתאם לקבוע בחוק.

33.27.04 מענקים משלימים

התקציב מיועד למתן מענקים משלימים בהתאם לתוכנית הפיתוח של מנהלת השקעות הון בחקלאות. המענקים ניתנים לאזורים, ענפים ונושאים ייחודיים על פי החלטות הנהלת משרד החקלאות ופיתוח הכפר או החלטות ממשלה. המענקים המשלימים מבטאים עדיפות לעידוד נושאים שונים כגון יצוא חקלאי.

33.27.05 מענקים לציוד דייג

התקציב מיועד למתן מענקים בנושא דייג ובכלל זה סיוע בשיפוץ צי הדייג הימי.

33.27.06 בדיקת תוכניות

התקציב מיועד לבדיקת תוכניות ולמעקב וביקורת אחר ביצוע פרויקטים. מנהלת ההשקעות נעזרת בשירותי בדיקה של חברות הנדסה המתמחות במבנים ובקונסטרוקציות, במתקני חימום מרכזיים, במערכות חשמל ובקרה מורכבות ובקרה על תקני חממות. כמו כן, נעזרת המנהלה בשירותי חברה המסייעת בביצוע בדיקות כלכליות ובשירותי משרד רו"ח לבדיקה מדגמית של תוכניות שאושרו על ידי המנהלת ובוצעו בפועל.

33.27.07 מענקים מיוחדים

התקציב מיועד למימון פרויקטים חקלאיים לטכנולוגיות ושיטות ייצור חדשניות, מענקים להטמעת טכנולוגיות חוסכי ידיים עובדות, מענקים לפיתוח במגזר המיעוטים, מימון אמצעי מיגון באזורי קו התפר וקו העימות ומימון הכשרת דרכים חקלאיות ביטחוניות. כמו כן, התקציב מיועד לשדרוג לולי הודים, במטרה לשפר את התנאים התברואתיים, תנאי איכות הסביבה של הלולים, ולמנוע התפרצות והתפשטות של מחלות נגיפיות בלולי ההודים, תוך שיפור איכות התוצרת המגיעה לשווקים.

33.27.09 מענקים לרפורמה ברפת

התקציב מיועד למתן מענקים לבעלי רפתות במסגרת הרפורמה ברפת, במטרה לסייע בהשקעות המיועדות לפתרון בעיות איכות הסביבה, להתאמת רפתות ולרכישת פרות (כך שתתאפשר הפנמת יתרונות לגודל ברפתות).

33.27.10 תמורות מייקור המים - חסכון וייעול השימוש במים

התקציב מיועד למתן מענקים להשקעות הקשורות לייעול השימוש במים וחסכון במים, כמו למשל עבור שינטועים (נטיעה מחדש של גידולים בעלי מאפיינים מסוימים ובמקרה זה, גידולים שלא מצריכים כמות גדולה של מים בהשקייתם) ועבור מימון טפטפות וצנרת בעלות טכנולוגיות לייעול השימוש במים.

33.27.11 תוכנית שיקום הצפון

התקציב מיועד למימון מענקי השקעות הון לחקלאים בצפון בעקבות הלחימה בצפון בקיץ 2006 וכחלק מהחלטת הממשלה שאושרה ביום 20.8.2006 בנושא תוכנית לחיזוק הצפון וחיפה. הסיוע הממשלתי במסגרת תקציב משרד החקלאות מתמקד בפיתוח גורמי ייצור חקלאיים לרבות מטעים, כרמים, בתי בד והוצאת העדרים ממרכזי הכפרים, וזאת באמצעות הכלים הקיימים במנהלת השקעות הון בחקלאות.

33.27.14 מענקים להתייעלות בענף ביצי מאכל

במטרה ליישם את החלטת ממשלה מס' 1855 מיום 24 ביוני 2007 בנושא תוכנית לעידוד ההתייעלות במשק הייצור והשייוק בענף ביצי המאכל, שנועדה לשנות את התנאים התברואתיים בלולי ההטלה, לשפר את איכות הביצים המגיעים לצרכן וזאת תוך הורדת המחיר לביצה, תוקצב במנהלת ההשקעות לשנים 2009 ו-2010 סך של 44,000 אלפי ש"ח וסך של 104,000 אלפי ש"ח בהרשאה להתחייב בהתאמה לשם מימון הפעולות הנדרשות להכשרת הקרקע, לביצוע התשתיות באתרים אליהם יועתקו הלולים ולמימון מענקים בהתאם לרפורמה.

33.28 החטיבה להתיישבות

תחום פעולה זה כולל את סך כל התקציב לחטיבה להתיישבות. התקציב מתחלק למימון תקורות החטיבה וביצוע פעולות.

33.29 עתודה

התקציב מיועד לביצוע התאמות בתקציבי הפרויקטים השונים במהלך שנת התקציב.

33.31 מדען ראשי**33.31.01 מדען ראשי - מחקרים**

תקציב המדען מיועד לייזום וביצוע מחקר ופיתוח לשם פתרון בעיות הקשורות בייצור, בייצוא, בעיבוד ובשיווק תוצרת חקלאית וביחסי הגומלין של החקלאות והסביבה. לקראת שנת התקציב 2009 הוגשו לקרן המדען הראשי כ-500 תוכניות מו"פ, בתחומים מגוונים (פרחים, ירקות מטעים, חקלאות אורגנית, חקלאות ידידותית לסביבה, חסכון בכוח אדם, איכות ובטיחות התוצרת החקלאית, ייעול השימוש במים ובאנרגיה, ביוטכנולוגיה, בעלי חיים, ואקולוגיה חקלאית).

הקצאת המשאבים של המדען נעשית על ידי ועדות מקצועיות המגבשות המלצות בנוגע להצעות המחקר שהוגשו, בהתאם לקריטריונים מקצועיים וכלכליים. אישור תוכנית המחקר השנתית נעשית בועדת המכרזים למחקרים. התמיכה במחקרים היא לפרק זמן של עד שלוש שנים במהלכם נדרש החוקר לדווח על תוצאות המחקר ועל קצב התקדמותו. לשכת המדען מפעילה במתכונתה החדשה מספר יחידות משנה: יחידה לקרנות מחקר, יחידה לבקרה כלכלית ושיווקית של מחקרים ויחידה לבקרת ביצוע מחקרים (מקצועי/מדעי ותקציבי). הלשכה עוסקת בקביעת יעדי המחקר, הפעלת מערכת קבלת ההחלטות על ביצוע המחקר, בקרה על הביצוע בכל שלביו והעברת הידע לידי המשתמשים (חקלאים ומדריכים). כמו כן משתתפת הלשכה במימון כנסים מדעיים בינלאומיים כך שתתאפשר חשיפת חוקרים ישראלים אל הנעשה בתחומם בעולם. התקציב נטו של המדען הראשי נועד לממן את עלות המחקרים במהלך שנה אחת.

33.31.03 קרן קמ"ח (BARD)

קרן קמ"ח, קרן למחקר חקלאי, היא קרן מחקר דו-לאומית, המשותפת לישראל ולארזה"ב ומטרתה לממן מחקרים משותפים בתחום החקלאות. תקציב הקרן מקורו בפירות פיקדון משותף שהפקידו ישראל וארזה"ב למטרה זו. בשנת 1994 הוחלט בפרוטוקול משותף לארזה"ב ולישראל, על הגדלה תקציבית של פעילות המחקר של הקרן, בסך של 5 מיליון דולר. התקציב בתוכנית זו מבטא את חלק ישראל (כ-2.5 מיליון דולר) בהגדלת תקציב המחקר של הקרן.

33.32 אחזקה ובינוי משרד החקלאות**33.32.01 השקעות ביחידות המשרד**

מיועד לאחזקה מונעת ותחזוקת שבר בכל יחידות המשרד כולל חוות, מעבדות, מבנים פונקציונליים ומבני משרד. כמו כן, מיועד התקציב לשיפוצים יסודיים, התקנות ותכנון מבנים חדשים. הוצאה מותנית בהכנסה ממומנת על ידי השתתפות יחידות המשרד.

33.32.02 השקעות במינהל המחקר

אחזקה מונעת, שיפוץ והחלפת תשתיות במכוני המחקר ובחוות החקלאיות.

33.35 עתודה להתייקרויות**33.35.01 תקציב המשרד**

עתודה להתייקרויות של כל יחידות המשרד למעט מינהל המחקר.

33.35.02 תקציב מינהל המחקר

עתודה להתייקרויות של מינהל המחקר בלבד.

33.35.03 תשתיות ומענקי השקעות

עתודה להתייקרויות של מנהלת ההשקעות, מענקי דיג ורשויות המרעה.